

Az ember teremtése
Székely István előadása
Georg Kühlewind konferencia, 2024.05.18.

Székely István az Antropozófiai Pedagógiai Műhely, a dornachi székhelyű Akademie für anthroposophische Pädagogik magyarországi partnerintézetének főállású tanára. Ezen kívül rendszeresen tart előadást, szemináriumot a Kühlewind-körnek és pedagógusoknak, bel- és külföldön egyaránt. Több, mint 20 éve dolgozik a Genius és Kláris Kiadónak műszaki szerkesztőként és layout-tervezőként. Ez idáig számos írása jelent meg különböző antropozófiai és pedagógiai folyóiratban.

Jó napot kívánok, ez a múlt. Amit el szeretnék mesélni, az egy kísérlet. Mert támadt egy ötletem. Mégpedig az, hogy én a teremtéstörténetről nagyon sokat, nagyon sok helyen beszéltem. Elsősorban hallgatóknak, gyerekeknek, úgy, ahogy nekik kell. Szóval nagyon sokszor olvastam, nagyon sokat foglalkoztam vele, nagyon sokat olvastam róla. De egyszer az az ötletem támadt, hogy milyen lenne, ha ezt egy olyan tudattal próbálnánk egy picit megvizsgálni, a teremtéstörténetet, a mai tudattal. Ami éppen van. És nem tudunk róla semmi mást. Tehát újra. És egy kis bátorítást adott ehhez, hogy ez nem egy teljesen új gondolat. Most a Pál levelét, a Korintusiaknak szóló levelét szeretném idézni. Nem szó szerint, csak az értelme szerint. Hogy *mindannyian ittak a lelki kősziklából, és az a kőszikla Krisztus volt.*¹ Ez egy hallatlan dolog, mert utólag magyarázza meg az Ótestamentumot, ráadásul nem is akárhogy, hanem a Krisztus-lényt az ótestamentumi történetbe illeszti be. Erről szeretnék mesélni.

Mi kell ahhoz, hogy egy teremtés megtörténhessen? Kell egy tudat. Ahhoz mindenképpen kell egy tudat, hogyha bármilyen véletlen is történt volna – nem ez történt –, valakinek észre kell vennie, hogy itt valami történik. Ezt a nem túl szerencsés megfogalmazást azért mondtam, hogy egy kicsit körül tudjuk járni, hogy amikor tudatról beszélünk, akkor tulajdonképpen miről van szó. Amikor tudatról beszélünk, akkor tulajdonképpen a jelenségeiről, vagy a képességeiről beszélünk. Egy tudat képes új mozdulatra. És ezt a mozdulatot képes észre is venni. És akkor nem állunk messze attól, hogy amikor tudatról beszélünk, akkor csak Én-ről beszélhetünk. És ehhez zárójelben hozzá kell tennem valamit. Hogy Steiner a legmagasabb érzéket Én-érzéknek nevezte el. De nevezhette volna, és talán jogosabb is lett volna tudat-érzéknek, vagy éppenséggel Isten-érzéknek, hiszen jól tudjuk, hogy az *Ótestamentumban* az ótestamentumi ember az „én”-t nem tudta kimondani, nem tudta gondolni. Ezért tudjuk, hogy amikor például a *Tízparancsolatot* meghallotta, ami úgy kezdődik, hogy „én vagyok a te Istened”, ott nem volt kétsége a Tízparancsolat forrása felől. Ez az *Újtestamentumba* is átnyúlik ez az időszak, ugye Júdás elfogásának jelenetére gondolunk, akkor ott is találkozhatunk vele. Ha a teremtéstörténetet vesszük a kezünkbe, akkor mindent onnan kéne kiolvasnunk, és egy nagyon furcsa világgéppel találkozunk. Ugyanis a világ nem kerek abban az értelemben, hogy először meg van teremtve a Föld, utána a növények, az állatok stb. stb., és végül az ember. Vagyis, hogy nem egyszerre, nem egy időben, egymással összefüggésben lettek megteremtve. És azt is tudjuk, mert olvassuk, hogy az első fejezetben, amiről főképpen beszélnék, az ideák voltak megteremtve.

¹ 1Kor 10,4: És mindnyájan egy lelki italt ittak, mert ittak a lelki kősziklából, a mely követi vala őket, e kőszikla pedig a Krisztus volt (a bibliai idézeteket Károli Gáspár fordításában közöljük, kivéve ott, ahol az előadó ettől eltért.)

Később a második fejezetben lettek az állatok, növények, ember stb. sárból, porból, földből össze-
gyúrva. Namármost itt jön az első kérdés. Hiszen mi az ideák világában egészen jól mozgunk, ahogy
látom. Hivatkoznék a koncentrációs gyakorlatra. Igen. Tehát ha itt ideák vannak megteremtve, ak-
kor ezek úgy és olyan módon lehetnek csak megteremtve, hogy nincs előzményük. Nincs múltjuk.
És az ellentmondás abban van, hogy mi ezt teljesen másképp látjuk, másképp értjük, vagy véljük
érteni. Mi a természet világáról beszélünk, amibe beleértendő a növények és az állatok is. Néha
még az embert is teljesen idesoroljuk. De ha ideáról van szó, annak nincsen múltja. Így ezek (a
növények, az állatok és az ember) teljesen külön, egyesével lettek megteremtve, nem egymásra
épülve, vagy valamilyen összefüggésben. Hiszen az ideáknak nincs múltjuk. Nincs előzményük, így
például az állatok ideája nem épülhet a növények ideájára sem.

Úgyhogy egy kis gondolat kíséretet szeretnék elmesélni, ami valahol a valóság közelébe tud talán
vinni minket. Mert amikor ezt először így elolvastam, hogy külön – külön, mindegyik teremtésben
önálló entitás kel életre, és egy kicsit visszább vonultam, akkor feltámadt bennem a kisördög. És
ezért elkezdtem a biológus hallgatóimat, barátaimat kérdezgetni, hogy hogy is van ez tulajdonkép-
pen. Kedvenc kérdésem az volt, hogy ha először vannak a növények megteremtve, és utána az álla-
tok, akkor ki porozza be ezeket a növényeket? Hiszen akár a Bibliát olvassuk, akár a tudomány által
kreált úgynevezett törzsfát szemléljük, mindig úgy van, hogy először a növények vannak, majd „to-
vábbfejlődve” az állatok. Sokan azt mondták, hogy azok másféle növények voltak, például szélbe-
porzásúak, azután átalakultak. De ennek az átalakulásnak mi lehetett az oka, arra már nem volt
válasz. Hiszen ennek az átalakulásnak nem lehettek okai az állatok, hiszen azok későbbben jöttek – e
gondolkodás szerint – létre. Találkoztam olyan biológussal is, aki megpróbált válaszolni erre a kér-
désre. De ahogy belemerültünk ezekbe a kérdésekbe, minden kérdés végén előbb-utóbb kiderült,
hogy vagy van valami ellentmondás, vagy valami gondolkodási hiba rejtőzik a válaszok mögött.
Nem szeretném mindegyiket elmondani, de egyet igen, mert hátha ez megmarad, egyet azért ezek
közül is ismertetnék. A legnagyobb problémánk a teremtéstörténetben az idővel van. Szerencsére ez
csak itt a Földön fordul elő – nem az ideák világában. Merthogy én is úgy tanultam annak idején,
hogy itt egy lassú fejlődés van. És ez azt jelenti például egy példán keresztül, hogy amikor az ember
lassan fölemelkedik négykézlábról két lábra, akkor van egy időszak – a tudósok szerint ez egy nagyon
hosszú időszak –, amikor folyamatosan orra kell esnie. Ez az átmenet. Szóval ott tartottunk, hogy
ha ez hosszú ideig tart, akkor évezredekig orra bukik az ember. És a növényekkel meg az állatokkal
sem vagyunk egyszerűbb helyzetben. Ugyanis senki nem látott még tökéletlen növényt vagy töké-
letlen állatot. Képzeli el, hogy ez a tökéletes lény, mindegy, hogy növény, vagy állat, elkezd „fej-
lődni”, jó lassan, Az biztos, hogy az első lépés a tökéletlenedés felé indul. Nem szeretném ezt a
kérdést most megoldani, de a nem-tudás biztos talaját, vagy legalább annyit ajánlok, hogy a kérdé-
seink föltámadjanak. Amit azonban tudhatunk, hogy ezek az ideák – mert végig ideákról van szó –
nem arra való, hogy egymást megegyék. Az első evésből tudjuk, hogy mekkora baj lett. (Ez a bűn-
beesés.) Amihez rögtön hozzá kell tenni, hogy sem az ember nem fogyasztotta a többi lényt, sem
az állat. És ezt a *Jelenések könyvéből* ezt a képet jól ismerjük, amikor az oroszán és a bárány egymás
mellett nyugodtan fekszik Szóval, hogy más az ember. És lépünk is tovább az ember teremtéséhez!
Mert az is föl kell, hogy tűnjön, hogy az ember teremtése másképpen történik, mint az eddigieké.
„S mondá az Úr: teremtsünk embert”. Így kezdődik az ember teremtése. A kérdések: milyen nyel-
ven, kinek és hogyan? Amikor Én-ről beszéltünk, és azért kezdtem azzal ezt a kis beszédet, akkor
arról volt szó, hogy tudat, tehát képes mozgásra, nyilván önmagán belül – ezt ne próbáljuk elkép-
zelni. A néma, teremtő ősnyelvről van szó. Ezen a nyelven történik a teremtés, nem áll másból, mint
a tudat mozgásából. Ezt olyan távolinak szoktuk gondolni, pedig egyáltalán nem az. Gondoljunk

csak arra, amikor például Kühlewindnél azt olvassuk, hogy a gyerek szavak nélkül tanul meg beszélni. És hogy mennyivel magasabban van azért mégis, ez a dolog, gondoljunk arra is, hogy amikor a gyerek az ideákat megérti, azt a felnőtt tudatfölöttijéből érti meg. Ezen a nyelven beszélnek az autisták, a súlyos autisták is egymással. De ha Kühlewindet tovább olvassuk, akkor azzal is találkozunk, hogy nem a szavakat értjük. Mi beszéljük ezt a nyelvet, csak tudat fölött. Kinek szól ez a beszéd? És miért beszéd ez? Rudolf Steiner azt írja, hogy az eloháknak szól ez a beszéd, de ez nekünk teljesen mindegy. De teljesen mindegy a nevük. Ez a szellemi világnak szól – azoknak a lényeknek, akik értik ezt a beszédet. Ezt az értést talán úgy lehet elképzelni, hogy együtt tudnak rezdülni. Igen, ezeknek szól. Nincs kérdés vagy felszólítás, ez rögtön a teremtés. És egy picit végignézünk az egész Biblia tanításán, különösen az *Újtestamentum*on, akkor csak erre az együtt-rezdülésre való figyelemfelhívással tudunk találkozni. Mert ebből az együtt-rezdülésből teremődik az ember. Tehát maga is teremtő, együtt-rezdülő lény hiszen a tudatnak ez a lényege. Az ember együtt-rezdülő lény, beszél a néma nyelvet, ezt jól tudhatjuk. Az Úr meghallgatja őt, például, amikor elnevezi az állatokat. Ez egy együtt-rezdülés, egy közös teremtés. És amikor arról olvasunk, hogy embert teremt férfivá és asszonnyá, akkor még ezek is egyek, mert együtt-rezdülők. És amikor arról olvasunk, hogy embert teremt férfivá és asszonnyá², akkor még ezek is egyek, mert együtt-rezdülők. Ez úgy jelenik meg az *Újtestamentumban*³, hogy ha ketten-hárman egy akaraton vagytok. Érdektelen a többi. Ha megnézzük, nagyon kevés rítus van leírva az *Újtestamentumban*, tulajdonképpen csak egy. A *Máté-evangéliumban* a 6. fejezetben olvasható, és ez a Miatyánk. És ott a technológia is le van írva hozzá. Ami úgy szól, hogy ne kifelé imádkozzál, hanem menj be a te belső szobádba. És az ima, az az együtt-rezdülésre épül. És itt az ember tehet egy kis kísérletet, hogy végig gondolja és felfedezi, hogy a szöveget többes számban mondja hangosan és egyes szám első személyben gondolja. És aki ezt az ellentmondást fölfedezi magában, abban benne van a képesség, hogy változtasson. És hogyha már a néma nyelv, akkor Pünkösdi felé közeledve ezt nem lehet kihagyni, hogy itt éppen a néma nyelvről van szó a pünkösdi történeteknél. A néma nyelvről, vagy a tudat-érzékről, vagy a tudat mozdulásáról van itt szó.

Talán feltűnhet, hogy kerülöm azt a kifejezést, hogy másik tudat. Sok mindent át kell ugornom, mert nincs elég idő a kifejtésére. De egy kérdést nem tudok átugrani. És ez pedig az, hogy „de miért” történik meg mindez? Mi az oka mindennek, mi az oka a teremtésnek, mi az oka a megszólalásnak? Minden idea új, és nincs előzményük, ezért jogos ez a kérdés. Itt most a tudatról van szó, ami mindig kezdetének tudata. Tudom, hogy ebben szkeptikusok vagyunk, hiszen mi a múlt tudatból indulunk ki, amivel ma rendelkezünk. De gondoljunk arra, hogy milyen volt ez a tudat, mikor mi megszülettünk? Abban, hogy ez a tudat olyan lett, amilyen most éppen, abban nekünk nagyon sok munkánk van. Szóval visszatérve: miért? Két erő, két hatalom egyesüléséről van szó. Az egyik az **akarat**. Az akarat az újra, hogy legyen. Mert a tudatnak nem természetes helyzete az, hogy a múltban legyen. A másik a **megismerés**. Hiszen megismerés történik az *Ótestamentumban* is. Hogy néha ott van, hogy „látá, hogy jó”. Ez a 3. versben másképpen fordul elő, mert ott úgy van, hogy „jó a világosság” – ez a közvetlen megismerés. És az utána lévő „és látá, hogy jó”, ott nincs tárgy a mondatban. Nem az állatok jók, meg a növények, vagy ez, vagy az, hanem a megismerés. Ami akkor történik egyidőben, teremtve megismerni. Ha a *Hetedik nap végét*⁴ olvassuk, akkor e két erőnek a szintézisét

² 1Móz 1,27: Teremté tehát az Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt: férfivá és asszonnyá teremté őket.

³ Mt 18,19: Ismét, mondom néktek, hogy ha ketten közületek egy akaraton lesznek a földön minden dolog felől, a mit csak kérnek, megadja nékik az én mennyei Atyám.

⁴ Georg Kühlewind könyve. A Kláris Kiadónál jelent meg.

Kühlewind úgy hívja, és hívjuk így: szeretet. És ez egy teljesen másféle szeretet, mint amit mi ismerünk. Sajnos ez egyik Bibila-fordításnál sem jön elő; nincs rá fogalmunk, nem véletlenül. Ugyanis a Biblia két szót használ arra, amit mi egynek fordítunk, szeretetnek. Az egyik – érdektelen a kifejezés – *fileo*, de ennél sokkal fontosabb, hogy az egyik az, ahogy mi ezt értjük. Mert mi kedvelünk valakit valamiért. És ez mindig a múltra vonatkozik. És nem is tud másra vonatkozni, csak arra, ami már van. vagyishogy reagálásról van szó, nem kezdetről. Nincs kezdet benne. Nincs új benne. A másik természetesen nem ez a szeretet. És arról mondjuk, hogy nincs feltétele, amit úgy is mondhatnánk, hogy nincs előzménye. Ez a teremtő erő. Amikor az új parancsolatról⁵ van szó, akkor ez ezzel a szeretettel, az agapé-val van mondva. Ez nem azt jelenti, hogy egy kicsit nagyobb szeretet, mint ahogy szoktam, ez teljesen mást jelent. Amikor azt olvassuk, hogy „szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást”, akkor ez nem egy utánpótlás – mert az a múltnak szólna. Hanem ez maga a teremtés. Annak a teremtése, hogy együtt teremtünk embert egymásból. Ez a jövőnek szól, előzmény és feltétel nélkül. Nem annak, hogy mi történt, vagy mi fog történni. Ez előtt a *János-evangéliumban* a 13. fejezet, mert arról beszélünk, így kezdődik: szeretete az övét. Nincs kivétel. Júdás sem az. Mert még Júdásnak is van egy olyan lénye, amelyik össze tud zengeni. Majd folytatódik az új parancsolat, ami így van fordítva, megnéztem, mind magyarul, mind németül, hogy erről ismeritek meg egymást⁶. Azért probléma, mert amint rámutatok valamire, hogy „erről”, az a múltra vonatkozik. Szerencsére a görög szövegben nem ez a szó szerepel, mint amire Luther és amire Károli is fordította. Hanem az, hogy *ebben* ismerik meg egymást. Mert ez a szeretet, ez nem egy tábla vagy egy jel, amiről megismeri egymást, hanem az együtt-zengésben ismeri meg a másikat az ember. Én azt gondolom, lassan lekerekítve ezt a történetet, amit nekem mond legalábbis, hogy csináljunk pszichológiát, csináljunk pedagógiát; ha ezt az együtt-zengést nem keressük, vagy nem találjuk meg, akkor nem csinálunk pedagógiát – akkor nem csinálunk semmit. Köszönöm. Remélem, sikerült egy kicsit együtt-rezdülnöm Önökkel.

⁵ Jn 13,34: Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek; a mint én szerettelek titeket, úgy szeressétek (ἀγαπάτε) ti is egymást.

⁶ Jn 13,35: *Ebben* (ἐν τούτῳ) ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok (Szekely István fordítása).